

ODERWAĆ SIĘ (35) *vb pf*

sie (23), się (12).

o oraz e *prawdopodobnie jasne* (tak w oderwać); a *jasne*.

inf oderwać się (3). ◇ *fut 3 sg* oderwie się (4). ◇ *1 pl* oderwi(e)my się (1) *KromRozm III*, oderwi(e)m się (1) *BielKron*. ◇ *3 pl* oderwą się (1). ◇ *praet 3 sg m* oderwał się (4). *n* oderwało się (5). ◇ *1 pl m pers* –smy się oderwali (2). ◇ *2 pl m pers* –ście się oderwali (1). ◇ *3 pl m pers* oderwali się (4). ◇ *plusq 3 sg m* był się oderwał (1). *n* było się oderwało (1). ◇ *3 pl m pers* byli się oderwali (1). ◇ *con 3 sg m* by się oderwał (1). ◇ *con praet 3 pl subst* by się były oderwały (1). ◇ *part praet act* oderwawszy się (4).

Sł stp, Cn, Linde brak.

1. Odpść od całości, urwać się (2) :

oderwać się od czego (1): izali ręká żyć może/ gdy fię od ciála oderwie? *SkarKazSej* 672b.

Przen (1) : Abowim gdyż wśłytek kołcyoł álbo zbor krzełciyáńłki yeft yedno cyáło [...] yákożkolwyek chory álbo obrażony członek/ może być vzdrowyon/ poki fye cyála dżyerży [...]. Ale gdy odcyet bédzye/ álbo łam fye oderwye/ by też był nacálłfy/ nye może być vczestnikyem dobrodžyeyftw *KromRozm I* O3v.

2. Odłączyć się od jakiejś jedności (31) :

a. Przestać przynależeć (30) :

α. *O terytorium: usamodzielnąć się politycznie lub wejść w skład innego państwa [od kogo, od czego]* (5) : *KłosAlg* D4; *kthore [Śląsko]* zawnždy było ku Polłczce/ ále fię przez dział brácki kłiążąt Polłkich od nas oderwało *BielKron* 364v; *MycPrz* II Bv; ktore páństwą łnadžby fię były pewnie oderwały od Polłki/ gdyby był inłzy [*król*] wzięty ná Krolełstwo Polłkie *StryjKron* 707.

oderwać się komu (1): Ziem kilká od tych dwu Pańłtw [*tj. przez Glińskiego i przez Wincentego z Szamotuł*] nam fię oderwało. *MycPrz* I B3v.

β. O ludziach (jednostkach lub społecznościach): wystąpić ze wspólnoty (25) :

αα. *Państwowej [od kogo]* (3) : Tymże obyczáiem rozumieycie o miełcie náłzym/ ábyłmy włzyfcy nie pomdleli kiedy fię od łiebie oderwiem. *BielKron* 108v.

oderwać się do kogo (1): [*Tatarowie*] iefłczce y džił nie zmienili łwoich porządkoch [!] y obyczáiw w Spráwách Rycerłkich/ chocia fię oderwáli od łwoich do nas *BielSpr* 67.

oderwać się w czym (1): Małz tego przykład w łtárym zakonye o džyefyęcyorgu pokolenyu żydowłkim/ ktore iż fye było w obirányu krolá/ od żydołtwa drugyego oderwało *KromRozm III* F6.

ββ. *Religijnej* (21) : nye wnet zá vpádem á grzechem przełstawamy być człónkámı tego kełcyoła[!]/ poki fye łámi nye oderwyemy *KromRozm III* D2v.

oderwać się od czego (19): Abowim nye myłmy fye od nich oderwáli/ ále oni [*Kościół grecki*] od nas. *KromRozm III* L4v, L5v; *RejZwierc* 11v; *WujJud* 137v; Drudzy záł oderwawłzy fię od łwiętego z połpolitym Kościółem obcowánia/ woynę z nim o Synu Božym á o Duchu ł. záczęłi *WujJudConf* 6; *SkarJedn* 260; Oderwał fię záraz od niego [*Lutra*] towaržyłz iego wierny Károlłtadius *ReszPrz* 62. *Cf Zwrot.*

oderwać się czym (2): połpyełlyłmy fye wśłytkye káplány ze włchodu łlońcá (rozumeyey ktorzy fye byli kácyrłtwy y odłłczepyeńłtwem oderwáli) podbić y zyednoćić *KromRozm III* O6; *PowodPr* 41.

Zwrot: »od Kościoła, od jedności (Kościola *a.* kościelnej) oderwać się« [szyk zmienny] (6:6): *KromRozm I* M3; poty máyą zawołánye kościołow bożych/ poki łye od yedności yednego powłfechnego kościoła nye oderwą *KromRozm III* E7, F5v, K8v; *KrowObr* 18; *WujJud* 248; *SkarJedn* 321; *ReszPrz* 62; ktorzy [*heretycy*] zawnłze máią łwary y niezgody miedzy łobą/ [...] przeto iż łię łami od kościoła oderwáli. *WujNT* 136, 333, 859; *PowodPr* 41.

Szeregi: »oderwać się i odłączyć« (1): Wiedźcieřz o tym żeście łie łami od tey łpołeczności łwiętych oderwáli/ y odłączyli *WujJud* 137v.

»oderwać się albo (i) odszczepić« (2): *ReszPrz* 62; choć by kto włzyłtko z Kościołem wierzył/ ále niepołłufzeńłwem od iedności á zwiąłku iego łię oderwał y odłzczepił/ iuż gdy iedno nie zbiera/ tedy rozprałza. *PowodPr* 41.

γγ. *O oddziale wojskowym: zbuntować się [od czego w co] (1) :* oderwáło łie ich od woylká trzy tyłiące w kozáctwo *BielKron* 372.

b. *O wojsku: oddzielić się od głównych sił [od czego] (1) :* tylko wđdy niektorzy oderwawłzy łie od woylká/ zálkoczyli zagon Turkow *BielKron* 419.

3. *Przerwać dotychczasowe zajęcie [od czego] (2) :* łełłiń nákoniec domowe zabáwy przełzkadzáią: áza to wielka/ raz w tydźień áłbo w mięłsiąc [!] od nich łię troche oderwác *LatHar* 254.

Przen (1) : táką łtąd miłości BOłkiey pobudkę bierze/ że żadney rzeczy łtworzoney oderwác łię od miłości Bożey/ [...] dopułścić niechce. *LatHar* 263.

Synonimy: **1.** *odczosnąć się, odebrać się, odłomić się, odpaść, odwalić się; 2.a.α.* oddzielić się, odpaść; **β.ββ.** odciąć się, oddzielić się, odejć, odłączyć się, odstąpić, odstrzelić się, odszczepić się, odtargnąć się. **3.** odjác się, odłóżyć, odstać, odstąpić, porzucić, przestać.

Formacje współrdzenne cf RWAĆ.

Cf **ODERWANIE, ODERWANIE SIĘ**

MM